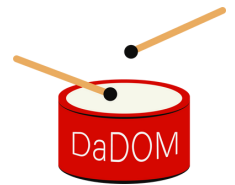

1 pamoka: Įvadas

DaDOM nuotoliniai profesijos mokytojų mokymai

Introductie

Pirmoje DaDOM mokinių mokymo programos pamokoje pateikiamas bendras muzikos vaidmens sveikatos priežiūros srityje įvadas. Mokiniai supras, kodėl jie mokosi pagal DaDOM mokymo programą, jiems bus pristatyti keli muzikos taikymo sveikatos priežiūros srityje pavyzdžiai, mokiniai taip pat apmąstys savo individualų santykį su muzika. Be to, sužinos apie DaDOM mokinių mokymo programos baigiamąjį užduotį, kuri padės jiems sutelkti dėmesį į mokymąsi.

Muzikos vaidmuo žmogaus gyvenime

Muzikinė veikla yra neatsiejama kiekvieno žmogaus gyvenimo dalis, nepriklausomai nuo to, ar jis dalyvauja, ar yra vartotojas, ar stebėtojas. Muzikos svarba ir aktualumas išlieka visą gyvenimą, taigi ir žmonėms senstant, susiduriant su sveikatos problemomis ar negaliomis, prarandant savarankiškumą kasdienybėje. Žmonių muzikinės tapatybės palaikymas yra veiksmingas būdas gyvenimo kokybei gerinti. Šis internetinis mokytojų rengimo kursas skirtas sveikatos priežiūros studentų mokytojams, siekiant paskatinti studentus pasitelkti muziką kaip priemonę, prižiūrinti ir bendraujant su būsimais pacientais.

Įvairių žmonių požiūris į muziką skiriasi. Norint rinktis pagal individualius muzikinius poreikius ir potraukius, svarbu turėti prieigą ir galimybes. Pavyzdžiui, žmogui reikalingi resursai, norint jam nuvykti į koncertą ar muzikos mokyklą. Jei pasirenkama muziką klausytis internetu, tam yra reikalinga prieiga, įranga ir įgūdžiai, kaip ta įranga naudotis. Dėl ligos, negalios ar traumos žmonės gali būti praradę šiuos gebėjimus ir dėl to jų pasirinkimas itin sumenksta.

Todėl kai kuriems žmonėms reikia pagalbos, kad jų muzikinė veikla ir santykis su muzika išliktų gyvi. Galime laikyti savaime suprantamu dalyku, kad žmonės yra savarankiški savo santykyje su muzika. Tačiau kartais šis santykis gali smarkiai pasikeisti dėl lėtinių ligų, traumų, senatvės ar demencijos padarinių. Tuomet jie gali būti priversti keisti kasdienes įpročius, į kuriuos integruota muzikinė veikla, ir tai gali smarkiai paveikti jų gyvenimo kokybę. Asmeninio santykio su muzika praradimas jau savaime yra baisus sukrėtimas, o ką jau kalbėti apie ligos ar negalios sukeltą traumą.

embrace

KARALIAUS MINDAUGO

Firla

LISTAHÁSKÓLI ÍSLANDS

Iceland University of the Arts

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

Muzika sveikatos ir socialinės gerovės priežiūros srityje

Yra daugybė būdų, kaip muzika padeda žmonėms, ypač tiems, kurie yra pažeidžiami. Šiame kurse daugiausia dėmesio bus skiriama sveikatos priežiūros sektoriaus specialistams, kurie kasdien dirba su pažeidžiamais žmonėmis. Muzika šiame darbe gali atlikti svarbų vaidmenį, jei tik tam bus sudaromos galimybės. Tyrimai parodė, kad muzikinė veikla mažina antidepresantų ir raminamųjų vaistų poreikį. Taip pat, kad fiziniai ir protą lavinantys pratimai, pasitelkiant muziką, veikia teigiamai, todėl laimingi yra tie, kurie turėjo galimybę užsiimti tokiomis veiklomis.

Individualus muzikinis kliento skonis gali būti geros savijautos ir sveikatinimo resursas. Pasitarus su klientu ir slaugos darbuotoju, kartais padedant šeimos nariams ir draugams, galima parinkti mėgstamas dainas ar kūrinus. Jų galima klausytis su ausinėmis. Tuomet tai tampa savarankiška ir individualia veikla, kuria žmonės gali užsiimti pagal asmeninį poreikį, nesitaikant prie greta esančiųjų. Tai gali puikiai tikti žmonėms, kurie turi mažesnę poreikį ar norą bendrauti, ir, tikėtina, yra geriau nei visų kartu girdimas radijas, kurio stotis personalas dažnai parenka atsitiktinai, neatsižvelgiant į skirtingus žmonių poreikius.

Tačiau kai kuriems klientams gali patikti kartu su kitais klausytis muzikos ar radijo laidų, kur muzika dažnai gali būti pagrindinis komponentas. Pavyzdžiui, Islandijos pagyvenusių žmonių namuose, kur panašaus amžiaus žmonės paprastai turi panašią kultūrinę aplinką, labai tikėtina, kad jie gerai jausis klausydamiesi nacionalinio radijo kanalo "Rás eitt". Tai gali jiems priminti buvimą namuose su sutuoktiniais ir vaikais arba vaikystės patirtis su tėvais ir broliais bei seserimis. Kitose Europos šalyse gali būti visai kitaip, nes žmonių kultūra skirtinga. Be to, toje pačioje šalyje taip pat skiriasi ir kartų požiūriai.

Bendra muzikinė patirtis gali paskatinti labiau organizuotas ir formalias grupines muzikines intervencijas, kurios nėra konkrečiai DaDOM mokinių mokymo dalis, tačiau studentai neabejotinai susidurs su tokiomis intervencijomis savo praktikos metu. Šios intervencijos aptariamose 1 priede.

embrace

KARALIAUS MINDAUGO

Firla

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

Trečiasis požiūris - muzika kaip bendravimo priemonė, kuri teigiamai veikia tarpusavio bendravimą ir gali pagelbėti tais atvejais, kai žmogui tampa sunku kalbėti. Tai gali būti tiek organizuoti užsiėmimai, tiek, DaDOM atveju, spontaniškas socialinės globos/slaugos darbuotojų ir klientų bendravimas kasdieniniame gyvenime. Muzikos terapeutai pasitelkia tai, siekdami klinikinių tikslų. Tačiau greta, profesionalūs muzikantai taip pat gali pasitelkti muziką, vesti užsiėmimus, siekiant įgalinti žmones ir gerinti jų gyvenimo kokybę. Pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose ir Islandijoje buvo suplanuoti muzikinės improvizacijos užsiėmimai su profesionaliais muzikantais. Šis metodas atsirado Londone, pavadinimu "Music For Life" (liet. "Muzika gyvenimui"). 1993 m. Linda Rose įkūrė nepriklausomą organizaciją, kuriai nuo 2009 m. vadovauja "Wigmore Hall Learning" (<https://wigmore-hall.org.uk/learning/music-for-life>). Programa "Muzika gyvenimui" buvo sukurta atsižvelgiant į demencija sergančius žmones, siekiant pagerinti jų gyvenimo kokybę ir siekti sveikatinimo, įgalinimo ir gerovės.

Lindos Rose tyrimai ir darbai "Music for Life" kontekste pateikiami knygoje: Rineke Smilde, Kate Page ir Peter Alheit (Eburon, 2014 m. ISBN: 978-90-5972-846-2).

Taip pat mokslinis straipsnis: Amy Clare, DCLinPsych, Paul M. Camic, PhD, Sebastian J. Crutch, PhD, Julian West, BA, Emma Harding, Bsc, ir Emilie Brotherhood, Msc. The Gerontologist, 2020, Vol. 60, No. 6, 1115-1125 doi:10.1093/geront/gnz169

embrace

KARALIAUS MINDAUGO
UNIVERSITETAS

Firla

LISTAHÁSKÓLI ÍSLANDS
Iceland University of the Arts

Learning
Hub
Friesland

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

Muzika yra sveika nuovoka

Norint visapusiškai suprasti muzikos poveikį žmonių gyvenime, verta atkreipti dėmesį į organišką ir nesąmoningą muzikos vaidmenį, ankstyvuojų laikotarpiu vystantis kūdikių bendravimo įgūdžiams. Klausydamasis ir atspindėdamas savo tėvus vaikas nuolat improvizuoja ir eksperimentuoja, ugdydamasis savo bendravimo įgūdžius. Vėliau, vystantis kalbos gebėjimams, tokie eksperimentai pamažu nyksta, nes atsiranda gebėjimai išreikšti savo mintis ir jausmus.

Mūsų vakarietiškoje kultūroje muzikos samprata tapo susijusi su muzikavimu kaip profesija, su profesionaliu muzikos atlikimu. Puikūs atlikėjai, genijai savo gyvenimą ir karjerą dedikavo tobulo profesionalumo paieškoms, siekiant perteikti muzikos magiją didelėms auditorijoms. Tačiau pati muzika iš prigimties nėra sietina su profesionalia veikla. Muzika yra bendra visų žmonių bendruomenių gija. Nors nesuskaičiuojamai daugybei muzikinių įgūdžių reikia dešimtmečius trunkančio mokymo(si), esminis muzikinės raiškos siekis glūdi kiekviename iš mūsų. Nuo pirmojo vaiko verksmo po gimimo, ritmingų dainų, skirtų darbei suderinti, iki padėkos už derlių ar gimimo, santuokos ir mirties švenčių - muzika kyla iš to paties poreikio išreikšti jausmus ir kurti darnią visuomenę. Galiausiai tik sprendimas muziką įreikšti ir pastatyti ant pakyls, kad ją būtų galima stebėti ir įvertinti pinigais (tai, ką profesorius Wilfridas Mellersas pavadino "muziejų kultūra"), paverčia ją išskirtiniu reiškiniu, kurį dabar laikome muzika. Geras meninio ir pirmapradžio ryšio su muzika pavyzdys - Thuríður Jónsdóttir kompozicija smuikui ir įrašui. Thuríður įrašė savo mažo vaiko garsus žindant krūtimi ir sukūrusi įrašo garso takelį smuikui solo, sukūrė muzikinį kūrinį pavadinimu Inni (<https://open.spotify.com/artist/2bnzMz147M8T5y3rkwauca>).

Nors žindomo vaiko garsas tam tikra prasme yra atsitiktinis, kaip muzikos kūrinys jis išreiškia iš pradžių alkį ir galbūt nekantrumą, o paskui - sotumo jausmą.

Šis pirminis muzikos vaidmuo ugdant žmogų buvo gerai žinomas formaliojo ugdymo pradininkams. Senovės Graikijos švietimo sistemoje muzika buvo vienas iš trijų pagrindinių dalykų (taip pat šokis ir poezija) ir išliko pagrindiniu dalyku viduramžiais. Šiais laikais, kai gyvenimas tampa vis sudėtingesnis ir reikalaujantis specializuotų įgūdžių bei mokymo, kai vis daugiau dėmesio skiriama gamtos mokslams, IT kompetencijoms, susidaro įspūdis, kad muzika ir kiti meninės raiškos dalykai tapo arba apleisti, arba jiems teikiama mažiau dėmesio. Taip atsitiko pastaraisiais dešimtmečiais, nepaisant to, kad, pavyzdžiui, Islandijoje muzikinis ugdymas pagal įstatymą turi būti pradinio ugdymo dalis. Dėl tokių visuomeninių pokyčių dar aktualiau darosi prisiminti, kokį svarbų vaidmenį muzika atlieka mūsų gyvenime.

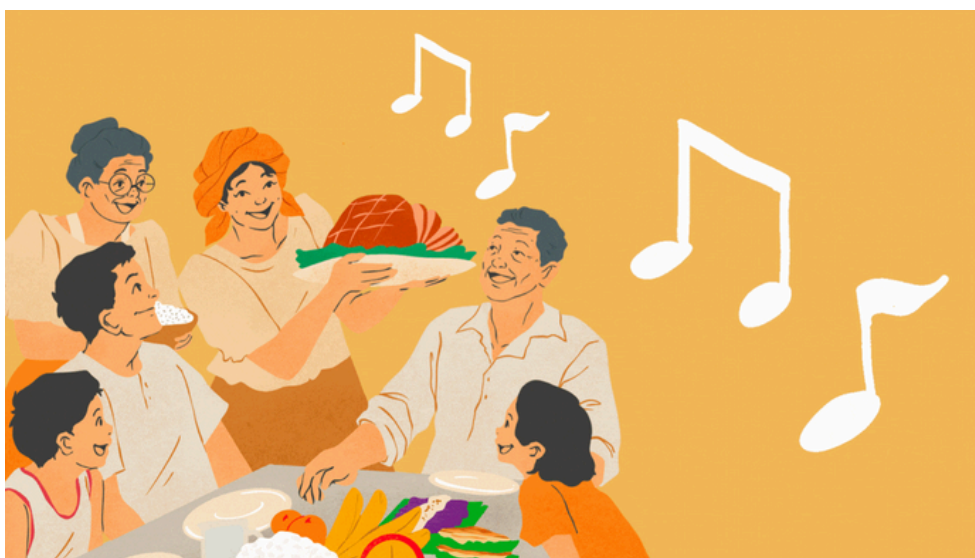

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

Muzika yra integruota į gyvenimą holistiškai. Kaip minėta anksčiau, muzika buvo naudojama daugelyje žmogaus gyvenimo sričių, kiek tik galime atsekti istoriją. Tačiau daugelyje Vakarų kultūros sričių tai atsiskyrė nuo bendrų žinių ir patirties, nes dėl kolonizacijos, industrializacijos ir bendrų praktikų komercinimo, daugelio sprendimų galia buvo perduota specialistams. Tačiau iš tikrųjų vis dar yra išlikę tam tikrų bendros muzikinės praktikos pėdsakų. Pavyzdžiui, dainuojant lopšines kūdikiams, kad jie užmigtų, ar "leidžiant garą" šokių klube, sukuriamas sąmoningumas ir atitraukiamas dėmesys nuo kasdienės rutinos problemų. Grenlandijos inuitų kultūroje būgnų šokiai įkūnijo holistinį požiūrį į gyvenimą visais aspektais. Nuo gimimo iki mirties būgno ir žmogaus balso naudojimo praktika yra visos žmogaus veiklos, pavyzdžiui, religijos, medicinos, teisės, auklėjimo, ligos, džiaugsmo, gimimo, meilės ir mirties, dalis. Tačiau Danijos krikščioniškajai monarchijai kolonizavus šalį, Bažnyčia uždraudė šias praktikas, nes jose buvo pagoniškos religijos elementų, todėl ši tradicija atsidūrė ties išnykimo riba.

Žmogaus noras pasinerti į muziką yra toks stiprus, kad tai galima prilyginti sveikai nuovokai. Todėl sveikatos ir socialinės gerovės priežiūros srities specialistams įvairiose institucijose verta ieškoti galimybių pasitelkti muziką, įvairias muzikines veiksenas, siekiant efektyvesnės slaugos ir priežiūros bei geresnės gyvenimo kokybės. Tai, be abejonės, papildys tradicinę mediciną ir taps svarbiu slaugos ir klinikinės praktikos komponentu.

embrace

KARALIAUS MINDAUGO
UNIVERSITETAS

Firla

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.